

Rakovina prostaty: nezbyvá než zachytit ji včas! Komu hrozí nejvíc?

Prostata by měla být u mužů tak dobře hlídaným orgánem, jako jsou prsa u žen. Proti nádorům, které prostatu často postihují, totiž neexistuje prevence.

Tato malá žláza obklopuje horní část mužské močové trubice. Nachází se těsně pod hrdlem močového měchýře a svou zadní plochou naléhá na stěnu konečníku. V prostatě (říká se jí také předstojná žláza) se vytváří tekutina, která je součástí ejakulátu a zajišťuje životaschopnost spermií. Je tedy nutná pro plodnost, dá se však bez ní žít. Druhá příčka žebříčku nejčastějších mužských nádorů u nás patří právě těm postihujícím prostatu. Počty pacientů karcinomem prostaty ty rostou. Tuto diagnózu si v České republice vyslechne od lékařů každý rok více než 7000 mužů. Čekat s návštěvou praktického lékaře či urologa až do chvíle, kdy už nádor způsobuje značné zdravotní komplikace, se nevyplácí. V takové chvíli je totiž naděje na vyléčení mizivá.

Proč nemáme v Česku screening

Protože by více škodil, než pomáhal. „I když je těchto nádorů mnoho, většina z nich na sebe nikdy neupozorní a muži s nimi žijí do přirozené smrti z jiné příčiny. Pokud by se plošně vyšetřovaly hodnoty PSA a následně se ověřovaly biopsií, spouště mužů bychom vnutili diagnózu zhoubné nemoci, kterou bychom pak ale neléčili, jen sledovali,“ říká plzeňský onkolog, profesor Jindřich Fínek. Jedna americká studie popsala, že na záchranu jednoho života ohroženého karcinomem prostaty včasnou diagnostikou je dalších sto mužů diagnostikováno zbytečně, a zjištění zhoubného onemocnění jim tedy nepřinese žádný prospěch v prodloužení života. Plošný

screening – rakoviny prostaty tedy řešením skutečně není. Odborníci v Evropě však doporučují aktivní – přístup k zachytu onemocnění u době, mužů v do kdy pro ně rakovina prostaty představuje závažné zdravotní riziko – tedy zhruba ve věku 50 až 70 let. Muži v tomto věku, kteří mají zájem o své zdraví, by měli zvážit návštěvu urologa a testování PSA. Cílem je časný záchyt onemocnění v době, kdy jej ještě lze vyléčit.

Problém s močením rovná se panika?

Muži na sobě často pozorují příznaky, které si dávají do souvislosti s rakovinou prostaty, i když jde ve skutečnosti o jiné onemocnění.

Pokud začnou chodit častěji na záchod, automaticky to neznamena, že mají rakovinu. Obvykle se jedná pouze o nezhoubné zvětšení prostaty či o hyperaktivní močový měchýř. Z nezhoubného onemocnění se však nádor může vyvinout. Letos proto vznikl nový web Problemysprostatou.cz, který poskytuje informace o těchto zdravotních potížích.

Co prostatě prospívá

Dobré je omezit solení, silně kořeněná jídla, nápoje s kofeinem a samozřejmě alkohol. Čím víc má nápoj alkoholu, tím víc je prostata zatížena. Jídelníček by měl obsahovat dostatek vlákniny, zeleniny, vitaminů a světlejšího masa.

CO PRO SEBE MŮŽETE UDĚLAT co nejdřív: jednoduchý test z krve

Obvykle jediným příznakem, jenž může poukazovat na onemocnění, jsou mírné obtíže s močením. Tehdy by se měl nechat muž vyšetřit.

K dispozici je jednoduchý krevní test, který zjišťuje hladinu takzvaného prostatického specifického antigenu, zkráceně PSA. U pacientů s rakovinou prostaty je hladina PSA zvýšená. Vyšší hladina PSA může být způsobena i jinými procesy v prostatě,

nejen karcinomem.

V takových případech lékaři následně provádějí biopsii – odběr malého vzorku tkáně – aby odhalili případné změny buněk. Teprve biopsie diagnózu nádoru potvrdí, nebo vyvrátí.

RADIKÁLNÍ LÉČBA: chemická kastrace

1. Pokud je nádor ohraničený pouze na prostatu a nezasáhl jiné orgány, lze s nadějí na celkové vyléčení využít buď chirurgické odstranění prostaty (radikální prostatektomie), nebo ozařování (radikální radioterapie).
2. Jestliže lékaři nádor zachytí v počátečním a málo agresivním stadiu, mohou dokonce přistoupit pouze ke sledování a monitorování pacientova stavu. Na mužův celkový, tedy i sexuální život tak nemoc dlouhé roky nemusí mít žádný vliv.
3. V pokročilém stadiu nemoci, kdy již pacienta trápí metastázy v dalších orgánech, je třeba léčit celý organismus. „Karcinom prostaty je závislý na hladinách mužského hormonu testosteronu, proto je u těchto pacientů třeba přistoupit k hormonálnímu snížení jeho hladin, neboli k chemické kastraci. Dříve využívaná chirurgická kastrace, tedy odnětí varlat, se dnes již většinou nepoužívá,“ vysvětluje MUDr. Otakar Čapoun z Urologické kliniky pražské Všeobecné fakultní nemocnice.

Další podrobnosti o rakovině prostaty, o její léčbě, ale třeba i rady psycholožky partnerkám nemocných mužů naleznete na portálu OnkoProstaty:rakovinaprostaty.org.

JAK TO VIDÍ ODBORNÍCI

prof. MUDr. Marek Babjuk, CSc., přednosta Urologické kliniky FN Motol a předseda České urologické společnosti

Dotaz: Protonová terapie prý dokáže vyléčit 97 % mužů s

rakovinou prostaty. Je to pravda?

„Protonové centrum toto slibuje ve své reklamní kampani. Takové tvrzení je z lékařského hlediska velmi povrchní a hlavně nepravdivé. Na prvním místě je třeba říci, že volba léčby rakoviny prostaty závisí na řadě faktorů, mezi něž patří i rozsah onemocnění. Pouze některá stadia a typy nádorů je možné léčit zářením, což platí i pro záření protonové. Představa, že by protonové záření poskytovalo univerzální a téměř dokonalou metodu léčby všech případů rakoviny prostaty, je absurdní.“

prof. MUDr. Jindřich Fínek, Ph. D., Onkologická a radioterapeutická klinika FN Plzeň

Dotaz: Je protonové záření účinnější než ta ostatní?

„Záření, které používáme k léčbě nádorů, se dělí na fotonové, kterého využívají lineární urychlovače, a korpuskulární, kterým je například protonový svazek. Účinnost záření se měří pomocí tzv. relativní biologické účinnosti, která je u protonového svazku nižší než u fotonového. Protonový svazek se proto využívá při léčbě nádorů, kde je potřeba, aby se záření zastavilo za nádorovým ložiskem (u některých nádorů centrálního nervového systému, u dětí, u nádorů vedlejších nosních dutin). Za standardní léčbu zářením u nádoru prostaty je v současné době považována radioterapie lineárními urychlovači. Protonová radioterapie nádoru prostaty není v indikacích schválených pro tuto metodu léčby odbornými společnostmi. V červnu 2014 zveřejnila také americká společnost pro radioterapii (ASTRO) svá doporučení a vzhledem k tomu, že průkaznost účinků této léčby není dostatečně známa, nedoporučuje protonovou terapii jako primární metodu léčby karcinomu prostaty. ASTRO také jasně vyjádřila, že je třeba ukončit klamání pacientů falešnou nadějí na protonovou léčbu jakožto účinnější metodu s výrazně omezenými vedlejšími účinky.“

Článek byl publikovaný 24. 9. 2015 v časopise Blesk zdraví